

SROVNEJTE s češtinou:

trois mois

six mois

neuf mois

dix-huit mois / un an et demi

SLEDUJTE slovosled:

un mètre et demi

deux kilomètres et quart

čtvrt roku

půl roku

tři čtvrti roku

rok a půl, půldruhého roku

půldruhého metru, jeden a půl metru

dva a čtvrt kilometru

112 DESETINNÁ ČÍSLA

Nejčastěji je čteme:

11,7 onze, virgule, sept

TĚŽ: onze entiers, sept dixièmes – *jedenáct celých, sedm desetín*

0,3567 zéro, virgule, trente-cinq, soixante-sept

113 ZÁKLADNÍ POČETNÍ ÚKONY

Les quatre opérations fondamentales d'arithmétique:

● sčítání / l'addition

$3 + 3 = 6$ trois et / plus trois font six

● odedčítání / la soustraction

$7 - 2 = 5$ sept moins deux font cinq

● násobení / la multiplication

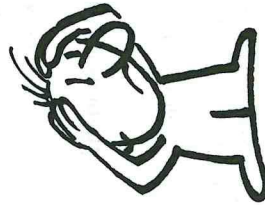
$3 \times 3 = 9$ trois fois trois font neuf

(trois multipliés par trois...)

● dělení / la division

$15 : 5 = 3$ quinze divisés par cinq font

trois

SLOVESA / LES VERBES

Sloveso je slovní druh, který vyjadřuje proces, děj nebo stav a jeho změnu. U sloves rozlišujeme **kmen**, který je nositelem významu a mění se jen u sloves nepravidelných, a **koncovku**, která se mění u všech sloves a vyjadřuje:

- **číslo (jednotné** – singulier – *sg* a **množné** – pluriel – *pl*),
- **osobu** (první, druhou a třetí, a to spolu s podmětým osobním zájmenem, které, kromě rozkazovacího způsobu, je součástí všech určitých slovesných tvarů),
- **čas** (francouzština má deset časů, čtyři jednoduché a šest složených, navíc časy **dvojitě složené**, → 115, 152),
- **způsob** (francouzština má čtyři způsoby s příponami osobními, tj. způsob **oznamovací** – *indicatif*, **podmiňovací** – *conditionnel*, **spojovací** – *subjonctif* a **rozkazovací** – *impératif* a dva **jmenné tvary slovesné**, tzv. neřinitní, tj. **neurčitý způsob** – *infinitif* a **přičestí** – *participe*, → 115),
- **rod** (činný – *voix active*, **trpný** – *voix passive*, → 123)

Francouzské sloveso nemůže vyjadřovat samo o sobě **vid** (dokonavý, nedokonavý); vidovost nahrazují části jednotlivé časy, zčásti jiné konstrukce, *např.* **slovesné opisy** (perifráze), **konstrukce verbonominální** (*sloveso + jméno*) nebo **verboadverbální** (*sloveso + příslovce*), **lexikální prvky**... (→ 188)

Slovesa můžeme dělit podle různých hledisek, *např.*

- **podle významu** na slovesa **plnovýznamová** (*parler, chanter, étudier, se réveiller*), **neosobní** (*il faut, il pleut...*), **pomocná** (*avoir, être*), **polopomocná** (*aller, faire, venir...*) a **způsobová, modální** (*devoir, falloir, pouvoir, vouloir...*),
- **podle pravidelnosti** časování na **pravidelná a nepravidelná**,
- **podle poměru k předmětu** rozlišujeme plnovýznamová slovesa na **podmětná** či **bezpředmětová** (nemohou mít předmět, *např.* *venir*) a **předmětová**, tato pak na **nepřechodná** (mají předmět nepřímý, *předložkový, např.* *téléphoner à q*) a **přechodná** (mají předmět přímý, bez předložky, *např.* *aider q*).

115 PŘEHLED ČASŮ A ZPŮSOBŮ

Tvary určité (sloveso se časuje)

Způsoby Modes	Jednoduché časy Temps simples	Složené a dvojité složené časy Temps composés et surcomposés
oznamovací indicatif	přítomný čas présent je parle imperfektum imparfait je parlais budoucí čas jednod. futur simple je parlerai minulý čas jednod. passé simple je parlai	minulý čas složený passé composé j'ai parlé a dvojité složený passé surcomposé j'ai eu parlé předminulý čas plus-que-parfait j'avais parlé a dvojité složený plpf. plus-que-parfait surcomposé j'avais eu parlé předbudoucí čas futur antérieur j'aurai parlé passé antérieur j'eus parlé
rozkazovací impératif	přítomný présent parle! parle! kondicionál přítomný conditionnel présent je parlerais	minulý passé aie fini! ayez fini!
podminovací conditionnel	subjunktiv přítomný subjunctif présent que je parle subjunktiv imperfekta subjunctif imparfait que je parlasse	kondicionál minulý conditionnel passé j'aurais parlé subjunktiv minulý subjunctif passé que j'aie parlé subjunktiv plusquamperfekta subjunctif plus-que-parfait que j'eusse parlé
spojovací subjunctif konjunktiv		

Tvary neurčité

neurčitý způsob infinitif	infinitiv přítomný infinitif présent parler	infinitiv minulý infinitif passé avoir parlé
přičestí participe	přičestí přítomné participe présent parlant přičestí minulý participe passé parlé	přičestí minulé složené participe passé composé ayant parlé

Poznámky

- terminologie není jednotná; setkáme se též s názvy: **présent du subjonctif, plus-que-parfait du subjonctif apod.**, též **konjunktiv perfekta** tam, kde my užíváme názvu **subjunktiv minulý** – subjunctif passé. Setkáváme se též s názvy **kondicionál minulý I. formy a kondicionál minulý II. formy**, což je tvar shodný se subjunktivem plusquamperfekta, **futur dans le passé**, což je kondicionál přítomný apod.;
- minulý imperativ** zdůrazňuje **ukončenost** děje; stovnejte s českým *at máte dokončeno / napsáno / učitěno* atp. Neužívá se často;
- termín passé antérieur** nemá český ekvivalent;
- z dvojité složených časů** uvádíme v přehledu jen dva nejuživanější, tj. **passé surcomposé** a **plus-que-parfait surcomposé** (→ 152);
- výrazy **imperativ, infinitiv, participium** jsou frekventovanější než rozkazovací způsob, neurčitý způsob, přičestí.

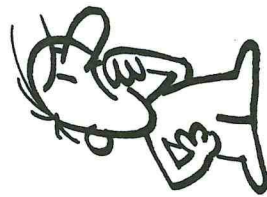
SLEDUJTE jednoduché a složené časy / tvary:

- jednoduché časy – temps simples

nous parl ons	kmen	+	koncovka
nous finiss ons	parl	+	ais, ais, ait, etc.
	finiss	+	e, es, e, etc.

- složené časy – temps composés

pomocné sloveso	+	minulé přičestí
j'ai	+	parlé
elle serait	+	allée

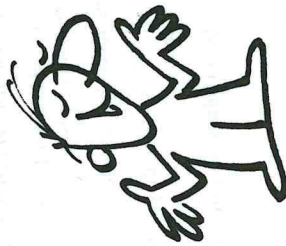

- dvojité složené časy – temps surcomposés
pomočné sloveso + minulé přčestí
ve složeném čase
j'ai eu + parlé
elles avaient été + arrivées

Podrobněji (→ 152).

- participe passé composé se skládá ze dvou participií: přítomného a minulého, např.:
ayant parlé, étant allé; ve dvojité složené formě je to *participe passé pomočné sloveso*, tj. *ayant eu / ayant été + participe passé slovesa významového*, tedy např. *ayant eu parlé*
- obdobně infinitiv minulý: pomočné sloveso v infinitivu a participe passé významového slovesa, např. *avoir parlé, s'être entraîné/e,s,es*

Mezi slovesné časy bývají často připojovány i dva slovesné opisy:
opis vyjadřující blízkou budoucnost, tj. *le futur proche (je vais parler)*, a *opis vyjadřující blízkou minulost*, tj. *le passé récent (je viens de parler)*. V této příručce je zařazujeme mezi slovesné opisy (→ 169, 187).

3 MORFOLOGIE

PŘEHLED ČASOVÁNÍ (Terminologie a zkratky cf. str. 13–14) 116

■ ■ ■ POMOČNÁ SLOVESA / VERBES AUXILIAIRES 117

AVOIR – mít

INDICATIF

Présent		Imparfait	
j'	ai [zɛ]	j'	avais [zavɛ]
tu	as	tu	avais
il	a	il	avait
nous	avons	nous	avions
vous	avez	vous	aviez
ils	ont	ils	avaient

Passé composé

j'	ai eu [zɛy]	j'	avais eu
tu	as eu	tu	avais eu
il	a eu	il	avait eu
nous	avons eu	nous	avions eu
vous	avez eu	vous	aviez eu
ils	ont eu	ils	avaient eu

Plus-que-parfait

j'	avais eu	j'	avais eu
tu	avais eu	tu	avais eu
il	avait eu	il	avait eu
nous	avions eu	nous	avions eu
vous	aviez eu	vous	aviez eu
ils	avaient eu	ils	avaient eu

Passé simple

j'	eus [žy]	j'	eus [žy]
tu	eus	tu	eus
il	eut	il	eut
nous	eûmes [üm]	nous	eûmes eu
vous	eûtes	vous	eûtes eu
ils	eurent [ür]	ils	eurent eu

Futur simple

j'	aurai [žore]	j'	aurai eu
tu	auras	tu	auras eu
il	aura	il	aura eu
nous	aurons	nous	aurons eu
vous	aurez	vous	aurez eu
ils	auront	ils	auront eu

IMPÉRATIF

Présent		Passé	
ai!	[zɛ]	ais!	eu!
ayons!	[ejɔ]	ayons eu!	
ayez!	[ejɛ]	ayez eu!	

CONDITIONNEL

Présent		Passé	
j'	aurais [žore]	j'	aurais eu
tu	aurais	tu	aurais eu
il	aurait	il	aurait eu
nous	aurions	nous	aurions eu
vous	auriez	vous	auriez eu
ils	auraient	ils	auraient eu

SUBJONCTIF

Présent		Passé	
que j'	alie [e]	que j'	alie eu
que tu	alies [e]	que tu	alies eu
qu' il	ait [ɛ]	qu' il	ait eu
que nous	ayons [ejɔ]	que nous	ayons eu
que vous	ayez [ejɛ]	que vous	ayez eu
qu' ils	aient [ɛ]	qu' ils	aient eu

Imparfait

que j'	eusse [žys]	que j'	eusse eu
que tu	eusses	que tu	eusses eu
qu' il	eût	qu' il	eût eu
que nous	eussions	que nous	eussions eu
que vous	eussiez	que vous	eussiez eu
qu' ils	eussent	qu' ils	eussent eu

Passé antérieur

j'	eus eu	j'	eus eu
tu	eus eu	tu	eus eu
il	eut eu	il	eut eu
nous	eûmes eu	nous	eûmes eu
vous	eûtes eu	vous	eûtes eu
ils	eurent eu	ils	eurent eu

INFINITIF

Présent		Passé	
avoir		avoir eu	

PARTICIPE

Présent		Passé composé	
ayant		ayant eu	

PRONONCEZ BIEN

j'ai [žɛ], j'aurai [žore]
que j'alie [zɛ], j'aurais [žore]
eu [ü], j'ai eu [žɛy], j'eus [žy]

118 - 119

118 ÊTRE - být

INDICATIF

Présent

je suis
tu es
il est
nous sommes
vous êtes
ils sont

Imparfait

j' étais
tu étais
il était
nous étions
vous étiez
ils étaient

CONDITIONNEL

Présent

je serais
tu serais
il serait
nous serions
vous seriez
ils seraient

Passé

j' aurais été
tu aurais été
il aurait été
nous aurions été
vous auriez été
ils auraient été

SUBJONCTIF

Présent

que je sois
que tu sois
qu' il soit
que nous soyons
que vous soyez
qu' ils soient

Plus-que-parfait

j' avais été
tu avais été
il avait été
nous avions été
vous aviez été
ils ont été

Passé composé

j' ai été
tu as été
il a été
nous avons été
vous avez été
ils ont été

Passé simple

je fus
tu fus
il fut
nous fûmes
vous fûtes
ils furent

Imparfait

que je fusse
que tu fusses
qu' il fût
que nous fussions
que vous fussiez
qu' ils fussent

Plus-que-parfait

que j' eusse été
que tu eusses été
qu' il eût été
que nous eussions été
que vous eussiez été
qu' ils eussent été

INFINITIF

Présent

être

Passé

avoir été

Futur antérieur

j' aurai été
tu auras été
il aura été
nous aurons été
vous aurez été
ils auront été

Futur simple

je serai
tu seras
il sera
nous serons
vous serez
ils seront

IMPÉRATIF

Présent

sois!
soyons!
soyez!

Passé

aie été!
ayons été!
ayez été!

PARTICIPE

Présent

étant

Passé

été

Passé composé

ayant été

INDICATIF

Présent

je parle
tu parles
il parle
nous parlons
vous parlez
ils parlent

Imparfait

je parlais
tu parlais
il parlait
nous parlions
vous parliez
ils parlaient

Passé composé

j' ai parlé
tu as parlé
il a parlé
nous avons parlé
vous avez parlé
ils ont parlé

Passé surcomposé

j' ai eu parlé
tu as eu parlé
il a eu parlé
nous avons eu parlé
vous avez eu parlé
ils ont eu parlé

Plus-que-parfait

j' avais parlé
tu avais parlé
il avait parlé
nous avions parlé
vous aviez parlé
ils avaient parlé

Plus-que-parfait surcomposé

j' avais eu parlé
tu avais eu parlé
il avait eu parlé
nous avions eu parlé
vous aviez eu parlé
ils ont eu parlé

Passé simple

je parlai
tu parlais
il parla
nous parlâmes
vous parlâtes
ils parlèrent

Passé antérieur

j' eus parlé
tu eus parlé
il eut parlé
nous eûmes parlé
vous eûtes parlé
ils eurent parlé

Futur simple

je parlerai
tu parleras
il parlera
nous parlerons
vous parlerez
ils parleront

Futur antérieur

j' aurai parlé
tu auras parlé
il aura parlé
nous aurons parlé
vous aurez parlé
ils auront parlé

IMPÉRATIF

Présent

parle!
parlons!
parlez!

Passé

aie parlé!
ayons parlé!
ayez parlé!

CONDITIONNEL

Présent

je parlerais
tu parlerais
il parlerait
nous parlerions
vous parleriez
ils parleraient

Passé

j' aurais parlé
tu aurais parlé
il aurait parlé
nous aurions parlé
vous auriez parlé
ils auraient parlé

SUBJONCTIF

Présent

que je parle
que tu parles
qu' il parle
que nous parlions
que vous parliez
qu' ils parlent

Passé

que j' aie parlé
que tu aies parlé
qu' il ait parlé
que nous ayons parlé
que vous ayez parlé
qu' ils aient parlé

Imparfait

que je parlasse
que tu parlasses
qu' il parlât
que nous parlussions
que vous parlissiez
qu' ils parlassent

Plus-que-parfait

que j' eusse parlé
que tu eusses parlé
qu' il eût parlé
que nous eussions parlé
que vous eussiez parlé
qu' ils eussent parlé

INFINITIF

Présent

parler

Passé

avoir parlé

PARTICIPE

Présent

parlant

Passé

ayant parlé

FORMES NÉGATIVES ET INTERROGATIVES

je ne parle pas
tu n'as pas parlé
ils ne vont pas parler
ne parlez pas!

parles-tu?
ne parlez-vous pas?
parle-t-il?
ne parlent-elles pas?

INDICATIF

Présent
je finis
tu finis
il finit
nous finissons
vous finissez
ils finissent

Imparfait
je finissais
tu finissais
il finissait
nous finissions
vous finissiez
ils finissaient

Passé composé
j' ai fini
tu as fini
il a fini
nous avons fini
vous avez fini
ils ont fini

Passé surcomposé
j' ai eu fini
tu as eu fini
il a eu fini
nous avons eu fini
vous avez eu fini
ils ont eu fini

Plus-que-parfait
j' avais fini
tu avais fini
il avait fini
nous avions fini
vous aviez fini
ils avaient fini

surcomposé
j' avais eu fini
tu avais eu fini
il avait eu fini
nous avions eu fini
vous aviez eu fini
ils avaient eu fini

Passé simple
je finis
tu finis
il finit
nous finîmes
vous finîtes
ils finirent

Passé antérieur
j' eus fini
tu eus fini
il eut fini
nous eûmes fini
vous eûtes fini
ils eurent fini

Futur simple
je finirai
tu finiras
il finira
nous finirons
vous finirez
ils finiront

Futur antérieur
j' aurai fini
tu auras fini
il aura fini
nous aurons fini
vous aurez fini
ils auront fini

IMPÉRATIF

Présent
finis!
finissons!
finissez!

Passé
aie fini!
ayons fini!
ayez fini!

CONDITIONNEL

Présent
je finirais
tu finirais
il finirait
nous finirions
vous finiriez
ils finireraient

Passé
j' aurais fini
tu aurais fini
il aurait fini
nous aurions fini
vous auriez fini
ils auraient fini

SUBJONCTIF

Présent
que je finisse
que tu finisses
qu'il finisse
que nous finissions
que vous finissiez
qu'ils finissent

Passé
que j' aie fini
que tu aies fini
qu' il ait fini
que nous ayons fini
que vous ayez fini
qu' ils aient fini

Imparfait
que je finisse
que tu finisses
qu' il finît
que nous finissions
que vous finissiez
qu' ils finissent

Plus-que-parfait
que j' eusse fini
que tu eusses fini
qu' il eût fini
que nous eussions fini
que vous eussiez fini
qu' ils eussent fini

INFINITIF

Présent
finir

Passé
avoir fini

PARTICIPE

Présent
finissant

Passé
fini

Passé composé
ayant fini

FORMES NÉGATIVES ET INTERROGATIVES

nous ne finissons pas
tu n' as pas fini
ils ne vont pas finir
ne finissons pas!

finis-tu?
ne finissez-vous pas?
finit-il?
ne finissent-elles pas?

INDICATIF

Présent
je me lave
tu te laves
il se lave
nous nous lavons
vous vous lavez
ils se lavent

Imparfait
je me lavais
tu te lavais
il se lavait
nous nous lavions
vous vous laviez
ils se lavaient

CONDITIONNEL

Présent
je me laverais
tu te laverais
il se laverait
nous nous laverions
vous vous laveriez
ils se laveraient

Passé *
je me serais lavé(e)
tu te serais lavé(e)
il / elle se serait lavé(e)
nous nous serions lavé(e)s
vous vous seriez lavé(e)s
ils / elles se seraient lavé(e)s

SUBJONCTIF

Présent
que je me lave
que tu te laves
qu' il / elle se lave
que nous nous lavions
que vous vous laviez
qu' ils / elles se lavent

Passé composé *
je me suis lavé(e)
tu t' es lavé(e)
il / elle s' est lavé(e)
nous nous sommes lavé(e)s
vous vous êtes lavé(e)s
ils / elles se sont lavé(e)s

Plus-que-parfait *
je m' étais lavé(e)
tu t' étais lavé(e)
il / elle s' était lavé(e)
nous nous étions lavé(e)s
vous vous étiez lavé(e)s
ils / elles s' étaient lavé(e)s

Passé *
que je me sois lavé(e)
que tu te sois lavé(e)
qu' il / elle se soit lavé(e)
que nous nous soyons lavé(e)s
que vous vous soyez lavé(e)s
qu' ils / elles se soient lavé(e)s

Passé simple

je me lavai
tu te lavas
il se lava
nous nous lavâmes
vous vous lavâtes
ils se lavèrent

Passé antérieur *
je me fus lavé(e)
tu te fus lavé(e)
il / elle se fut lavé(e)
nous nous fûmes lavé(e)s
vous vous fûtes lavé(e)s
ils / elles se furent lavé(e)s

Imparfait

je me lavais
tu te lavasses
qu' il / elle se lavât
que nous nous lavassions
que vous vous lavassiez
qu' ils / elles se lavassent

Plus-que-parfait *

que je me fusse lavé(e)
que tu te fusses lavé(e)
qu' il / elle se fût lavé(e)
que nous nous fussions lavé(e)s
que vous vous fussiez lavé(e)s
qu' ils / elles se fussent lavé(e)s

Futur simple

je me laverai
tu te laveras
il se lavera
nous nous laverons
vous vous lavez
ils se laveront

Futur antérieur *
je me serai lavé(e)
tu te seras lavé(e)
il / elle se sera lavé(e)
nous nous serons lavé(e)s
vous vous serez lavé(e)s
ils / elles se seront lavé(e)s

INFINITIF

Présent
se laver

Passé *
s' être lavé(e), s'es

IMPÉRATIF

lave-toi!
lavons-nous!
lavez-vous!

Présent
se lavant

Passé
lavé(e), s'es

Passé composé
s' étant lavé(e), s'es

PARTICIPE

* Participle passé se ve všech složených částech shoduje s přímým předmětem.

■ ■ ■ POMOCNÁ SLOVESA AVOIR A ÊTRE / VERBES AUXILIAIRES AVOIR ET ÊTRE

Všechny složené časy se tvoří určitým tvarem slovesa pomocného, a to buď slovesa **avoir** nebo **être**, a minulým přičestím slovesa významového (→ 160).

Většina francouzských sloves má ve složených časech pomocné sloveso **avoir**. Jsou to:

- slovesa **předměťová**, např.: j'ai vu, j'ai rencontré, j'ai traduit
- slovesa **neosobní**, např.: il a plu, il a fallu, il a gelé
- většina sloves **bezpředměťových**: j'ai voyagé, j'ai marché, j'ai couru

Pomocné sloveso **être** mají:

- všechna slovesa **zvatná**: je me suis amusée, elle s'est reposée
- **bezpředměťová** slovesa vyjadřující **pohyb, stav nebo změnu stavu**:

aller	monter	passer	rester
arriver	mourir	(jako bezpředměťové sloveso ve významu jít kolem, přecházet)	retourner
décéder	naître	partir	sortir
descendre	partir	rentrer	tomber
entrer			venir

a většina jejich odvozenin: venir – convenir, devenir, intervenir, parvenir, revenir, sur-

ALÉ: **contrevenir**, **prévenir**, **subvenir** mají pomocné sloveso **avoir**.
Též slovesa **courir**, **marcher**, **sauter** vyjadřují pohyb, mají však pomocné sloveso **avoir**.

Některých z uvedených sloves se užívá i jako **předměťových**; se změnou jejich významu se mění i **pomocné sloveso**.

SROVNEJTE:

ils sont entrés.

Vstoupili.

ils ont entré le piano dans la salle.

Vnesli do sálu klavír.

Nous sommes descendus /

montés.

nahoru.

Nous avons descendu / monté

les Champs-Elysées.

Tu es sorti hier?

Qu'est-ce qu'il a sorti de son sac?

Co vyzval z tašky?

■ ■ ■ TRPNÝ ROD / LA VOIX PASSIVE (→ 123)

ÊTRE AIMÉ – být milován

INDICATIF

Présent*		Imparfait*	
je	suis aimé(e)	j'	étais aimé(e)
tu	es aimé(e)	tu	étais aimé(e)
il / elle	est aimé(e)	il / elle	était aimé(e)
nous	sommes aimé(e)s	nous	étions aimé(e)s
vous	êtes aimé(e)s	vous	étiez aimé(e)s
ils / elles	sont aimé(e)s	ils / elles	étaient aimé(e)s

Passé composé*

j'	ai été aimé(e)	j'	avais été aimé(e)
tu	as été aimé(e)	tu	avais été aimé(e)
il / elle	a été aimé(e)	il / elle	avait été aimé(e)
nous	avons été aimé(e)s	nous	avions été aimé(e)s
vous	avez été aimé(e)s	vous	aviez été aimé(e)s
ils / elles	ont été aimé(e)s	ils / elles	avaient été aimé(e)s

Passé simple*

j'	fus aimé(e)	j'	eus été aimé(e)
tu	fus aimé(e)	tu	eus été aimé(e)
il / elle	fut aimé(e)	il / elle	eut été aimé(e)
nous	fûmes aimé(e)s	nous	eûmes été aimé(e)s
vous	fûtes aimé(e)s	vous	eûtes été aimé(e)s
ils / elles	furent aimé(e)s	ils / elles	eurent été aimé(e)s

Futur simple*

je	serai aimé(e)	j'	aurais été aimé(e)
tu	seras aimé(e)	tu	auras été aimé(e)
il / elle	sera aimé(e)	il / elle	aura été aimé(e)
nous	serons aimé(e)s	nous	aurons été aimé(e)s
vous	serez aimé(e)s	vous	aurez été aimé(e)s
ils / elles	seront aimé(e)s	ils / elles	auront été aimé(e)s

IMPÉRATIF

sois	aimé(e)!
soyons	aimé(e)s!
soyez	aimé(e,s)!

CONDITIONNEL

Présent*		Passé*	
je	serais aimé(e)	j'	aurais été aimé(e)
tu	serais aimé(e)	tu	aurais été aimé(e)
il / elle	serait aimé(e)	il / elle	aurait été aimé(e)
nous	serions aimé(e)s	nous	aurions été aimé(e)s
vous	seriez aimé(e,s)	vous	auriez été aimé(e,s)
ils / elles	seraient aimé(e)s	ils / elles	auraient été aimé(e)s

SUBJONCTIF

Présent*		Passé*	
que je	sois aimé(e)	que j'	aie été aimé(e)
que tu	sois aimé(e)	que tu	aies été aimé(e)
qu' il / elle	soit aimé(e)	qu' il / elle	ait été aimé(e)
que nous	soyons aimé(e)s	que nous	ayons été aimé(e)s
que vous	soyez aimé(e,s)	que vous	ayez été aimé(e,s)
qu' ils / elles	soient aimé(e)s	qu' ils / elles	aient été aimé(e)s

Imparfait*

que je	fusse aimé(e)	que j'	eusse été aimé(e)
que tu	fusses aimé(e)	que tu	eusses été aimé(e)
qu' il / elle	fût aimé(e)	qu' il / elle	eût été aimé(e)
que nous	fussions aimé(e)s	que nous	eussions été aimé(e)s
que vous	fussiez aimé(e,s)	que vous	eussiez été aimé(e,s)
qu' ils / elles	fussent aimé(e)s	qu' ils / elles	eussent été aimé(e)s

INFINITIF

Présent*		Passé*	
être	aimé(e), es	avoir	été aimé(e), es

PARTICIPE

Présent*		Passé composé*	
étant	aimé(e), es	ayant	été aimé(e), es

* Participe passé významového slovesa se ve všech časech shoduje s podmětem

SLEDUJTE změnu významu i u dalších sloves:

- Cette idée m'a convenu. *Ten nápad se mi zamlouval.*
- Nous sommes convenus d'y aller. *Dohodli jsme se, že tam půjdeme.*
- Nous avons demeuré à Lyon. *Bydleli jsme v Lyonu.*
- Elle est repartie. *Zůstali jsme doma.*
- Elle a réparé. *Znovu odjela.*
- Elle a réparé. *Odvěřila.*

Pomocné sloveso **être** se užívá též v **trpném rodě** (→ 123).

■■■ **NEPRAVIDELNÁ SLOVESA** (→ 286, 287)

123 ■■■ **TRPNÝ ROD / VOIX PASSIVE**

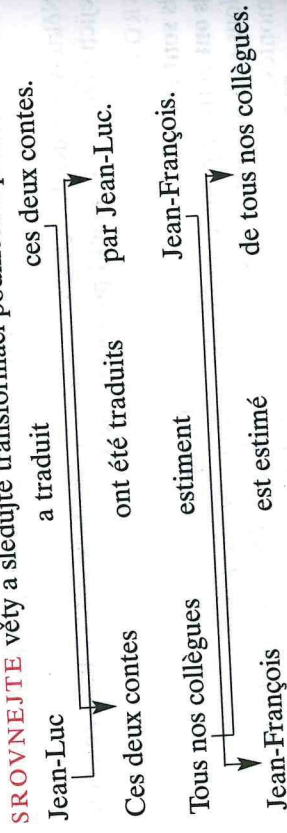
être + participe passé

Trpný rod se tvoří spojením pomocného slovesa **être** s **přčestím minulým** (participe passé) slovesa významového. **Přčestí minulé** se v trpném rodě **shoduje s podmětem** v rodě a v čísle.

Trpný rod mohou tvořit **jen slovesa přechodná**, a to ve **všech časech**; u nepřechodných sloves se trpný rod vyskytuje jen výjimečně.

Jeho použití je ve francouzštině a v češtině totožné.

SROVNEJTE věty a sledujte transformaci podmětu a předmětu:

Původce děje, je-li vyjádřen, je ve francouzštině uveden předložkou **par**, méně často předložkou **de**, v češtině 7. pádem. **Vyjádřen však být nemusí**; v tom případě lze užít **neosobní vazby** s neurčitým podmětem **on** (→ 87). Pasívum je tedy stylistickým prostředkem umožňujícím zamlčet původce děje.

Příklady:

Le stationnement dans cette rue a été interdit.

Parkování v této ulici bylo zakázáno.

On a interdit le stationnement dans cette rue.

Zakázali parkování v této ulici.

Původce děje není rovněž vyjádřen, je-li podmětem věty v činném rodě **osobní zájmeno**, např.:

J'ai écrit cette lettre. → Cette lettre a été écrite.

Poznámka:

- Existují i jiné prostředky vyjádření trpného rodu, a to
- slovesným opisem se **voir + minulé participium**, např. **il se voit obligé de faire qc**, **opisem se voir + infinitiv**, např. **il se voit refuser toute information** (= on lui a refusé toute information),
- vedle běžnější **pronominální** podoby slovesa, tj. např.: ce produit se vend mal, ce livre se lit facilement, la porte s'est ouverte
- **či jiných konstrukcí**, jimž v kontextu snadno porozumíte, např.: être opéré = subir une opération, être accusé = être l'objet d'une accusation, être élargi = connaître une extension

■■■ **ZVRATNÁ SLOVESA / VERBES PRONOMINAUX**

Zvratná slovesa ve francouzštině jsou doprovázena, jak vyplývá z přehledu (→ 121), zvratným zájmenem se pouze ve 3. osobě jednotného a množného čísla (il / elle se repose, ils / elles se lèvent), v infinitivu (s'entraîner) a v přčestí přítomném (se promenant); v ostatních osobách se užívají osobní zájmena **me, te, nous, vous**.

Zapamatujte si **postavení těchto zájmen**:

je	me ...	je	ne me ...	pas
tu	te ...	tu	ne te ...	pas
il	se ...	il	ne se ...	pas
nous	nous ...	nous	ne nous ...	pas
vous	vous ...	vous	ne vous ...	pas
ils	se ...	ils	ne se ...	pas

• před určitým slovesným tvarem v jednoduchých časech

- před pomocným slovesem être ve složených časech (Pozor na shodu participia, shoduje se s předcházejícím přímým předmětem, → 160.)

je	me	suis	ne	me	pas	
tu	t'	es	ne	t'	pas	
il	s'	est	ne	s'	pas	+ part. passé
nous	nous	sommes	ne	nous	sommes	pas
vous	vous	êtes	ne	vous	êtes	pas
ils	se	sont	ne	se	sont	pas

- před infinitivem ve slovesných opisech

je	vais	me	ne	vais	pas	me
tu	vas	te	ne	vas	pas	te
il	va	se	ne	va	pas	se
nous	allons	nous	ne	allons	pas	nous
vous	allez	vous	ne	allez	pas	vous
ils	vont	se	ne	vont	pas	se

- Rozkazovací způsob

kladný	amuse-toi!
záporný	ne t'amuse pas!

présentez-vous!
ne vous présentez pas!

■ SROVNEJTE s češtinou

- Některá slovesa jsou zvrátaná jen ve francouzštině a naopak:

s'entraîner	trénovat
se lever	vstávat
se taire	mlčet

apprendre	učit (se)
demander	pít se
rentrer	vrátit se

- Některá slovesa existují jen ve zvrátané podobě, tzv. reflexiva tantum,

např. s'efforcer, se souvenir aj.

s'absenter	vzdát se (na krátkou dobu)	s'évanouir	omdlít
s'agenouiller	kleknout si	s'enfuir	utéci
s'écrier	zvolat	se méfier	nedůvěřovat
s'emparer de	zmocnit se čeho	se suicider	spáchat sebevraždu
s'envoler	odletět		

a naopak, většina zvrátaných sloves se může změnit na předmětová,

např.:

Predstavil jsem se.

Je me suis présenté.

Predstavil(a) jsem Jana Vítovi.

J'ai présenté Jean à Guy.

Poznámka

I v češtině je řada pouze zvrátaných sloves s významem činným, např.: smát se, vysmívat se, bát se, obávat se, nadít se, dotknout se, osýchat se, odvízít se, podívat se, pít se a mnoho dalších.

- V češtině rozlišujeme 3. pád si a 4. pád se, ve francouzštině formálně nikoli. Příklad:

Je m'amuse bien.

Dobře se bavím.

Je me suis dit que ...

Řekl(a) jsem si, že ...

- Význam sloves ve zvrátané a nezvrátané podobě může být obdobný jako v následujícím příkladu, tj. (se) laver – myt (se).

SLEDUJTE též pomocné sloveso, participia a přímý předmět.

J'ai lavé la voiture.

Umyl(a) jsem auto.

(laver qc – sloveso přechodné)

Je me suis lavée.

Umyla jsem se.

(me je přímým předmětem)

Je me suis lavé les mains.

Umyl(a) jsem si ruce.

(přímým předmětem je les mains)

Avšak srovnejte význam následujících dvojic sloves:

douter	pochybovat	se douter	tušit
jouer	hrát	se jouer de qc	zahrávat si s čím
plaire	líbit	se plaindre	stěžovat si
rendre qc	vrátit co	se rendre	odebrat se, jít kam
servir q	sloužit komu	se servir de qc	používat co – atp.

■ ■ SHODA SLOVESY S PODMĚTEM

Základní pravidla

- Sloveso se shoduje s podmětem v osobě a v čísle:
Les feuilles tombent. *Listí opadává.*
Elle n'est pas encore arrivée. *Ještě nepřišla.*
- Je-li podmětem vztažné zájmeno, sloveso se shoduje s výrazem, který tomuto zájmenu předchází:
C'est moi qui suis malade. *Já jsem nemocná.*
Podmět však může též následovat, např.:
C'est dans cette rue qu'habitent mes amis.
- Sloveso je v plurálu, poji-li se k několika podmětům v singuláru:
Mon frère et son amie sont partis. *Bratr a jeho přítelkyně odjeli.*

- Je-li podmětem výraz **la majorité, la foule** apod., sloveso je obvykle v **singuláru**:

La majorité est d'accord.

Většina souhlasí.

ALE:

La majorité des Tchèques n'est pas / ne sont pas d'accord.

Většina Čechů nesouhlasí.

Následuje-li substantivum v plurálu, obě možnosti jsou přípustné.

- Je-li podmětem: **beaucoup / peu / trop / assez / combien + de + substantivum** v plurálu, sloveso je v **plurálu**:

Beaucoup d'étudiants sont **Mnoho studentů** chybí.

absents.

ALE:

Beaucoup de monde est ici.

Mnoho lidí je tady.

Rovněž tak: **la plupart des, 10 % des ... + sloveso v plurálu.**

• SLEDUJTE:

Le seul qui / le premier qui / le dernier qui ... , např.:

Vous êtes le seul **Iste jediný, kdo mě může pochopit.**
 qui puisse me comprendre. / (= shoda s podmětem slovesa, tj. vous)
 qui puisse me comprendre. (= shoda s le seul)

Obě věty jsou správné.

- Jsou-li podmínky spojeny **ni ... ni**, obě možnosti jsou přípustné:
 Ni mon frère ni son amié **Bratr ani jeho přítelkyně nepřijdou.**
 ne viendront / viendra.

- **SLEDUJTE**, jak je vyjádřen podmět:

Toi et moi (nous) sommes du même avis.

Ty a já jsme téhož názoru.

Pierre et moi (nous) sommes du même avis.

Petr a já jsme téhož názoru.

Votre femme et vous (vous) êtes du même avis.

Vaše žena a vy jste téhož názoru.

2. os. + 1. os. → **nous**

3. os. + 1. os. → **nous**

3. os. + 2. os. → **vous**

TVOŘENÍ A FUNKCE SLOVESNÝCH ČASŮ A ZPŮSOBŮ 1

PRAVIDELNÁ SLOVESA (→ 119, 120)

■ ■ ■ OZNAMOVACÍ ZPŮSOB / INDICATIF

Oznamovací způsob vyjadřuje skutečný děj nebo stav či jeho změnu.

■ ■ ■ Přítomný čas / Présent

Způsob tvoření:

slovesa 1. třídy

par er →	parl + e
	-es
	-e
	-ons
	-ez
	-ent

slovesa 2. třídy

fin ir →	fin +
	-is
	-is
	-it
	-issons
	-issez
	-issent

V otázce inverzi: **parlé-je?** (zřídka užívané)
 ne **parle-t-il pas?**

finis-tu?
 ne finit-il pas?

Součástí všech tvarů je podmětne zájmeno, není-li podmět vyjádřen jinak.

Vyjádřuje:

- děj, který se právě odehrává, **např.:**
Je réfléchis. Přemýšlím.

- obvyklou činností, **např.:**

Le lundi, je vais à la piscine.

V pondělí chodívám plavat.

- děj budoucí či minulý (v příslušném větném kontextu), **např.:**

Demain, on va au cinéma.

Zítرا se jde / jdeme do kina.

- tzv. présent historique (pro oživení minulých dějů), obecně platné skutečnosti apod., stejně jako v češtině.

Molière meurt à Paris, en 1673. Molière umírá v Paříži roku 1673.

Poznámka

Užívání přítomného času v podmínkových souvětích (→ 276) a v nepřímé řeči / souslednosti časů (→ 270, 271, 280).

128 ■ Zvláštnosti v pravopise a ve výslovnosti sloves na -er (1. třída)

● slovesa na -cer, např.

annoncer	forcer	lancer	placer
commencer	s'efforcer	prononcer	renoncer...

(nous) annonçons, s'efforçons, je prononçais

ç + 0

Výslovnost kmenové hlásky [s] musí být zachována, proto před a, o píšeme ç (*cédille*).

● slovesa na -ger, např.

bouger	interroger	nager	partager
changer	manger	obliger	ranger...

gE + 0 nous mangeons, il obligeait, en rangeant

Výslovnost kmenové hlásky [ž] musí být zachována, proto mezi g a a, o vkládáme e.

● některá slovesa na -eler, -eter, např.

s'appeler	feuilleter	[föjite]
épeler	jeter	[žate]

Něm e se v přízvukné slabice mění v otevřené [e]; v pravopise dochází zí ke zdvojení kmenové souhlásky.

j'appelle [žapel]
tu feuillettes
il renouvelle
ils jettent
j'appellerai (F)
tu jetterais (CP)

ALE: nous appelons [apló]
vous jetez

U sloves typu **acherer** [ašte], **geler** [ž(ə)le], (se) **lever** [(ə)ve] nedochází ke zdvojení kmenové souhlásky, **otevřenost** kmenového e se v pravopise projevuje **tupým akcentem** (è).

ALE: nous achetons [aštó]
il a gelé [žalé]

● slovesa, která mají v předposlední slabice **-é-** (espérer, préférer, exagérer...)

Zavřené e [é] se mění v otevřené e [e], v písmu se mění é v è.

j'espère [espe:r]
tu préfères [prefe:r]

ALE: nous espérons [espe:ró]
vous préférez [prefe:re]

POZOR na odlišnosti ve F a CP (→ 129, 138)

- slovesa na **-ayer** balayer, essayer, payer,
- oyer** employer, envoyer, tutoyer,
- uyer** appuyer, ennuyer, essayer...

y → i před němým e

je nettoie [net^ua]
elle essuie [es^ui]

ALE: nous nettoions [net^uajó]
vous essuyez [es^uije]

Slovesa na **-ayer** mají dvojí tvary:

je paie [pe] / je paye [pej] ils paient [pe] / ils payent [pej]

Povšimněte si, že výslovnost [j] se pojí s písmenem y v písmu.

■ **Slovesa 2. třídy** jsou mnohem méně početná než slovesa 1. třídy.

Výčet frekventovaných pravidelných sloves naleznete v přílohách (→ 289). Odlíšuje tato pravidelná slovesa od sloves nepravidelných, z nichž mnohé končí rovněž na **-ir** (např. **partir** a slovesa stejné časovaná, **ouvrir** a slovesa od něho odvozená **aj.**, → 286, 287).

Ujasněte si, ve kterých tvarech, kromě přítomného času, je vloženo **-iss-** (→ 120). Jsou to imparfait, présent du subjonctif, imparfait du subjonctif (kromě 3. osoby sg.) a participe présent.

Budoucí časy

■ Budoucí čas jednoduchý / Futur simple

Způsob tvoření:	infinitif + -ai [e]	-ons [ó]
	-as [a]	-ez [e]
	-a [a]	-ont [ó]

je parlerai	je finirai	skončím
il ne parlera pas	ils ne finiront pas	neskončí
parlera-t-elle?	ne finira-t-il pas?	neskončí?

Poznámka

Srovnejte koncovky s tvary slovesa **avoir** v přítomném čase.

Vyjadřuje shodně s češtinou

- děj budoucí, *např.*:
Ce soir, je parlerai à Jacques.
- děj pravděpodobný, *např.*:
Il sera dix heures.
- rozkaz, příkaz, výhrůžku, *např.*:
Tu ne le diras à personne.

Pozor na výslovnost tvarů budoucího času:

- u sloves na -er- -e- před koncovkou budoucího času se vyslovuje jako [ə] jen v pří-
padě, že by se měly setkat tři souhlásky. Tedy:
je chanterai [šátre]   ALE: je chercherai [šeršare]
- u sloves na -rer je výslovnost [ə] zachována, *např.*:
je rentrerai [rátrete]
- u sloves na -ier, -uer se kmenové -e- nevyšlovuje, tedy:
oublier [ublije] → j'oublierai [ubliře]
jouer [žě] → je jouerai [žure]
- u sloves typu appeler, se lever se kmenové -e- stává otevřeným:
j'appellerai [apelre], je me leverai [levre] (→ 128)
- u sloves typu espérer zůstává kmenové -é- v písemné podobě nezměněno, vyslovu-
je se však jako otevřené:
j'espérerai [esperre], je préférerai [preferre]

■ ■ ■ Opisné futurum / futur proche   aller + infinitif (→ 169)

130 ■ ■ ■ Budoucí čas složený / Předbudoucí čas / Futur antérieur

Způsob tvoření:

futur simple	avoir	+ participe passé
	être	

j'aurai parlé – budu mluvit   nous aurons fini – skončíme
tu seras rentré(e)   ils se seront rafraîchis

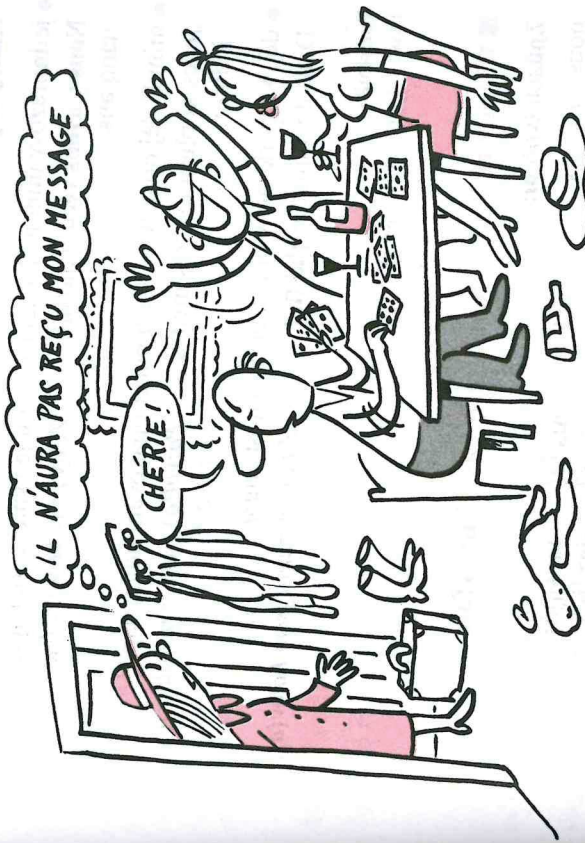
Vyjadřuje

- děj, který skončí před jiným dějem budoucím, *např.*:
Dès que j'aurai terminé mes études, je ferai le tour du monde.   *Jakmile / Hned jak ukončím*
studia, podniknu cestu kolem světa.
- ukončení děje v daném budoucím okamžiku, *např.*:
Demain matin, il sera déjà parti.   *Zítřka ráno už bude pryč.*
- pravděpodobný děj ukončený v minulosti, *např.*:
Il n'aura pas reçu ton message.   *Asi nedostal tvůj vzkaz.*

Poznámka

Rozkazovací způsob (→ 136).

Korelace časů (→ 272).

Minulé časy

131 ■ ■ Minulý čas složený / Passé composé

Způsob tvoření:

présent	avoir	+ participe passé
être		

j'ai chanté   *zpíval(a) jsem*   *bavil(a) ses*
 il n'a pas travaillé   *nepracoval*   *elle n'est pas entrée*   *nevešla*
 Pomocná slovesa (→ 122), shoda participe passé (→ 160).

Vyjadřuje

- jednorázový děj v minulosti ukončený, *např.*:
Hier, j'ai parlé à Philippe.   *Včera jsem mluvil(a) s Filipem.*
- jednorázový minulý děj, jehož trvání je vymezeno, *např.*:
Nous y avons vécu pendant   *Žili jsme tam pět let.*
cinq ans.
- minulý děj opakovaný, je-li počet opakování udán, *např.*:
Je les ai plusieurs fois invités   *Pozval(a) jsem je několikrát*
à dîner.   *na večěři.*
- děj, který skončí v blízké budoucnosti, *např.*:
Dans dix minutes, j'ai fini.   *Za deset minut jsem hotov(a).*

Poznámka

Passé composé po spojce si (→ 276).

132 ■ ■ Imperfektum / Souminulý čas / Imparfait

Způsob tvoření:

nous parl|ons
nous finiss|ons

parl	+	-ais [e]	-ions [jɔ]
finiss		-ais [e]	-iez [e]
		-ait [e]	-aient [e]

je lisais   *četl(a) jsem*
il finissait   *končil*

il ne travaillait pas   *nepracoval*
elles rougissaient   *červenaly se*

Vyjadřuje

- děj / stav, který v minulosti trval časově neohrazenou dobu, *např.*:
Alors, la vie était différente.   *Tehdy byl život jiný.*
- popis prostředí, stavu, okolností apod., *např.*:
Il faisait beau, le paysage était   *Bylo krásně, krajina byla*
magnifique...   *nádherná...*
- opakování děje v minulosti, *např.*:
Le samedi, on allait danser.   *Každou sobotu jsme chodili tančit.*
- děj minulý / okolnost, za níž se něco událo, *např.*:
Je lisais quand vous êtes   *Četl(a) jsem, když jste se vrátila.*
rentrée.
- dva současně trvající děje, *např.*:
Il travaillait pendant qu'elle   *Pracoval, zatímco ona se bavila.*
s'amusait.
- zdvořilost, zejména u sloves vouloir, pouvoir, *např.*:
Je voulais vous demander   *Chtěl(a) jsem vás o něco požádat...*
quelque chose...

Poznámka

Imparfait po spojce si (→ 276).

Imparfait v souslednosti indikativních časů (→ 270).

■ ■ Předminulý čas / Plusquamperfektum / Plus-que-parfait 133

Způsob tvoření:

avoir	+ participe passé
imparfait	être

j'avais parlé – *mluvil(a) jsem*   nous avions fini – *(s)končili jsme*
tu n'étais pas arrivé(e)   vous ne vous étiez pas levé(e,s,e,s)

Vyjadřuje

- děj, který se odehrál před jiným dějem minulým, *např.*:
Quand ta lettre est arrivée,   *Když přišel tvůj dopis, byla*
j'étais déjà partie.   *jsem už pryč.*

- předminulý děj, který vysvětluje / zdůvodňuje děj následný, např.:
J'ai rendu les livres que
j'avais empruntés.
- opakování děje po spojkách **quand**, **lorsque**, **après que**, **dès que**...
v korelaci s imperfektem ve větě hlavní, např.:
Dès que son petit frère avait
terminé ses devoirs, sa mère
lui permettait d'aller jouer.
- děj zcela skončený v určitém okamžiku v minulosti, např.:
En cinq minutes, il était revenu. V pěti minutách byl zpátky.

Poznámka

Plus-que-parfait po spojení si (→ 276).

Plus-que-parfait v soulednosti indikativních časů (→ 270).

134 ■ ■ ■ Minulý čas jednoduchý / Passé simple

Způsob tvoření:

parl ex	parl + -ai [e]	-âmes [am]
	-as [a]	-âtes [at]
	-a [a]	-èrent [e:r]
fin x	fin + -is [i]	-îmes [im]
	-is [i]	-îtes [it]
	-it [i]	-irent [i:r]

je parlai – *mluvil(a) jsem* vous ne finîtes pas – *ne(s)končil(a),y jste*
je commençai nous mangeâmes

Vyjadřuje

- jednorázový minulý děj skončený, např.:
Descartes mourut à Stockholm. Descartes zemřel ve Stockholmu.
  - děj, který trval určitou vymezenou dobu, např.:
Il passa cinq ans en Italie. Strávil pět let v Itálii.
- Jde o čas užívaný v psaném jazyce; jelikož je časem vyprávěcím, setkáváme se především se 3. osobou.
V hovorové řeči mu odpovídá **passé composé**.

Poznámka

Všimněte si v literárních textech střídání obou minulých časů: vyprávění událostí je v **passé simple**, v dialozích je **passé composé**.

■ ■ ■ Passé antérieur

Způsob tvoření:

passé simple
avoir + **participe passé**
être

j'eus parlé – *mluvil(a) jsem*
elle fut arrivée

il eut fini – *(s)končil*
elles ne se furent pas quittées

Passé antérieur je knižní čas. Vyjadřuje děj, který se uskutečnil bezprostředně před jiným dějem minulým vyjádřeným **passé simple**.
Vedlejší věta s **passé antérieur** bývá uvozena časovými spojkami či souslovími **quand**, **lorsque**, **aussitôt que**, **dès que**, **après que**, **à peine... que** (inverze mimo větu tázací → 243).

Aussitôt que le message eut

été déchiffré, le roi répondit.

À peine eut-il fini le travail, qu'il partit.

Korelace minulých časů (→ 272)

Jakmile byl vzkaz dešifrován, král (hned) odpověděl.

Sotva skončil práci, odjel.

■ ■ ■ Blízká minulost / **Passé récent** **venir de + infinitif** (→ 187)

■ ■ ■ **ROZKAZOVACÍ ZPŮSOB / IMPÉRATIF**
■ ■ ■ **Přítomný**

Tvoření

SROVNEJTE s oznamovacím způsobem, všimněte si, že podmětové zájmeno mizí:

● Slovesa na **-er**

tu regardez

neus regardez

vous regardez

regarde!

regardons!

regardez!

podívej se!

podívejme se!

podívejte se!

U pravidelných sloves na -er ve 2. os. sg. mizí koncové -s.

Poznámka

Koncové -s nezamíká, následují-li zájmenná příslovce en, y:
 Mluv o tom!
 Penses-en!
 Penses-y!
 Achètes-en deux!

- Slovesa na -ir
 tu finis
 nous finissons
 vous finissez

finis!
 finissons!
 finissez!

Vyjadřuje:

Kromě rozkazu, zákazu, varování, rady apod. může imperativ, stejně jako v češtině, vyjadřovat i přání, např.:

Amusez-vous bien.
Repose-toi bien.
Bavte se dobře. / Příjemnou zábavu.
Dobře si odpočín.

Funkci rozkazovacího způsobu mohou plnit i jiné tvary, např.

- budoucí čas
 (→ 129)
- infinitiv
 (→ 153)
- různé vazby a opisvy,
 zejména se slovesy
vouloir a *pouvoir*
 (→ 146, 147, 245)

137 ■ ■ Minulý

Existuje i rozkazovací způsob minulý; je to tvar složený z rozkazovacího způsobu pomocného slovesa a minulého participia:

aie / ayons / ayez + *participe passé*
sois / soyons / soyez

Vyjadřuje rezultativnost. Jeho frekvence je nízká.
Soyez rentrés avant minuit!
Vraťte se / Ať jste zpět do půlnoci!

■ ■ ■ PODMIŇOVACÍ ZPŮSOB / CONDITIONNEL

■ ■ ■ Podmiňovací způsob přítomný / Conditionnel présent

Způsob tvoření:

infinitif + -ais [e] -ions [jõ]
 -ais [e] -iez [jɛ]
 -ait [e] -aient [ɛ]

je parlerais – *mluvil(a) bych* nous finirions – (*s*)*končili bychom*
 elle saluerait [salüre] ils ne se reposeraient pas
 tu te lèverais vous préféreriez [prefertrije]

Poznámka

SROVNEJTE s budoucím časem jednoduchým (týž základ, → 128, 129) a s imperfektem (týž koncovky, → 132).

Vyjadřuje

- neskutečný, předpokládaný děj (shodně s češtinou):

Je t'accompagnerais, mais Doprovoďila bych tě, ale spěchám.
 je suis pressée.

- přání:

Je voudrais bien y aller. Chtěl(a) bych tam jet.

- nabídku, prosbu, zdvořilou žádost:

Nous pourrions vous aider. Mohli bychom vám pomoci.
Pourriez-vous nous aider? Mohli byste nám pomoci?

- pravděpodobnost nebo pochybnost v přítomnosti:

Elle devrait être de retour. Už je asi / by měla být zpátky.

- následnost vzhledem k minulému ději (→ 270):

Il m'a annoncé qu'il viendrait. Oznámil mi, že přij(e)de.

■ ■ ■ Podmiňovací způsob minulý / Conditionnel passé

Způsob tvoření:

conditionnel présent avoir + *participe passé*
être

j'aurais parlé – *byl(a) bych mluvil(a)*
 elle se serait excusée
 elle aurait fini – *byl(a) by (s)končil(a)*
 ils ne se seraient pas réunis

Vyjádřuje

- děj v minulosti neuskutečněný:
Je t'aurais répondu, mais ...
Byl(a) bych ti odpověděl(a), ale...
- u způsobových sloves (**devoir, pouvoir, vouloir**) nesplnění, výtítku, povzdech nad tím, co mělo či mohlo být splněno / vykonáno:
Měl(a) jsi mě předem upozornit.
Také nám to mohl říci!
- **Tu aurais dû me prévenir.**
Il aurait pu nous le dire.

Poznámka
 Srovnejte s češtinou, kondicionálu zde odpovídá minulý čas.

- pravděpodobnost v minulosti (viz české *prý, údajně*, tzv. kondicionál cizího minění):
Il y aurait eu un accident dans votre rue.
Prý se stala (nějaká) nehoda ve vaší ulici.
- podmínku neskutčnou v minulosti v podmínkových souvětích:
Je ne serais pas partie si je n'avais pas reçu ton message.
Nebyla bych odjela, kdybych nedostala tvůj vzkaz.

Poznámka
 Podmínkové souvětí (→ 276).
 Subjunktiv plusquamperfekta (→ 144).

■■■ SPOJOVACÍ ZPŮSOB / SUBJONCTIF

Vedle oznamovacího, rozkazovacího a podmiňovacího způsobu má francouzština ještě tzv. **subjunktiv** (subjunktiv, spojovací způsob, konjunktiv). Vyjadřuje děj nazíraný nikoli jako skutečný, ale **možný, požímaný subjektivně**.

Má čtyři časy:

présent du subjunctif / subjunctif présent / subjunktiv přítomný
 passé du subjunctif / subjunctif passé / subjunktiv minulý
 imparfait du subjunctif / subjunctif imparfait / subjunktiv imperfekta
 plus-que-parfait du subjunctif / subjunctif plus-que-parfait / subjunktiv plusquamperfekta

Budoucí časy subjunktiv nemá; pro vyjádření následnosti je možno někdy použít opis se slovesem **devoir**.

V **mluvené francouzštině** se používají pouze **dva subjunktivy, přítomný a minulý**; subjunktiv imperfekta a subjunktiv plusquamperfekta jsou knižní tvary, s nimiž se setkáváme v literárních textech. V mluvené řeči jsou nahrazovány subjunktivem přítomným a minulým, jednoduchý tvar opět tvarem jednoduchým, složený tvar časem složeným. V češtině odpovídá spojovacímu způsobu oznamovací či podmiňovací způsob.

Přehled tvarů (→ 115), souslednost částí (→ 271).

Tvary subjunktivů

■■■ Přítomný subjunktiv / Subjonctif présent

Způsob tvoření:

parler: ils parl|ent
 finir: ils finiss|ent

parl	+	-e	-ions
finiss		-es	-iez
		-e	-ent

que je parle *abych mluvil(a)* que je finisse *abych (s)končil(a)*
 že mluvím *že (s)končím*
 že bych mluvil(a) *že bych (s)končil(a)*

Poznámka

Příklad opisu se slovesem **devoir** (→ 163):
 Je doute qu'il doive venir.

Pochybuji, že přijde.

142 – 146

Vyjádřuje děj přítomný nebo děj budoucí:

Je ne voudrais pas que vous
vous inquiétiez.
*Nechtěl(a) bych, abyste se
znepokojoval/a, i, y.*

Podrobněji v části užití (→ 145–151).

142 ■ ■ Minulý subjunktiv / Subjonctif passé

Způsob tvoření:

avoir + participe passé
être

que j'aie parlé
que nous soyons resté(e)s
que tu aies fini
que vous ne vous soyez pas
lavé/e, s, es

Vyjádřuje předčasnost ve vztahu k ději věty hlavní (→ 271):
Je regrette que tu ne sois pas
arrivée à temps.
Lituji, žeš nepřišla včas.

143 ■ ■ Subjunktiv imperfekta / Subjonctif imparfait

Způsob tvoření:

parl øf	parl + -asse -asses -ât	fin já	fin + -isse -isses -ît	-issions -issiez -issent
---------	-------------------------------	--------	------------------------------	--------------------------------

Subjunktiv imperfekta je knižním časem; vyskytuje se zejména v literárních textech, a to ve 3. osobě.

Vyjádřuje současnost nebo následnost vzhledem k ději minulému věty hlavní, např.:
Il ne fut pas possible qu'il quittât
la ville.
Nebylo možné, aby opustil město.

V mluvené řeči je nahrazen přítomným subjunktivem (→ 141, 271).

134

■ ■ Subjunktiv plusquamperfekta / Subjonctif plus-que-parfait 144

Způsob tvoření:

avoir + participe passé
être

Subjunktiv plusquamperfekta se vyskytuje pouze v literárních textech, a to zejména ve 3. osobě.

Vyjádřuje předčasnost vzhledem k minulému ději věty hlavní:
Je regretta qu'il ne me l'eût pas dit. *Litoval(a) jsem, že mi to neřekl.*

V mluvené řeči se místo subjunktivu plusquamperfekta užívá minulého subjunktivu (→ 142).

• Tvarů subjunktivu plusquamperfekta se užívá také jako tzv. **II. formy kondicionálu minulého**, které je možno užít, na rozdíl od **I. formy**, i po spojení s; slouží někdy k vyjádření vyššího stupně neuskutečnitelnosti.

O kombinaci obou forem, tj. kondicionálu minulého a subjunktivu plusquamperfekta v podmínkových větách (→ 276).

Souslednost časů (→ 271).

Užití subjunktivů

Subjunktiv se užívá ve větách jednoduchých, převážně však ve vedlejších větách některých souvětí podřadných; proto o něm pojednáme podrobněji v části Skladba / Syntax (→ 240 a dále).

■ ■ Subjunktiv ve větě jednoduché 146

Subjunktiv ve větě jednoduché vyjadřuje

• **rozkaz, zákaz, výzvu, přání**; nahrazuje tak neexistující tvary rozkazovacího způsobu 3. osoby jednotného i množného čísla:

Qu'il parte tout de suite! *Ať ihned odejde / odjede!*
Qu'ils ne le fassent pas! *Ať to nedělají!*

Věta vyjadřující přání může být uvozena spojkou **pourvu que** (→ 245), např.:

Pourvu qu'il fasse beau demain! *Jen aby / Kež by bylo zítra hezky!*

135

- zvolání (s citovým zabarvením), např.:

Ať žijou prázdniny!
Ať vyhraje nejlepší!

Vive(nt) les vacances!
Que le meilleur gagne!

Poznámka

Se subjunktivem se setkáváme v některých ustálených obratech, např.:

coûte que coûte / vaille que vaille – stíj co stíj
advienne que pourra – ať se stane cokoli
sauve qui peut – zachraň se, kdo můžeš
Dieu soit loué – ať je Bůh pochválen
que je sache – pokud vím aj.

147 ■ Subjunktiv v souvětí

Subjunktiv ve větě vedlejší se užívá

- po slovesech, neosobních výrazech a spojeních vyjadřujících vůli, nutnost, žádost, přání, rozkaz, zákaz, výzvu (→ 292), např.:

il faut	demander	aimer bien / mieux
il est nécessaire	conseiller	préférer
il est indispensable	déconseiller	détester
vouloir	souhaiter	permettre
proposer	désirer	ordonner
recommander	prier	interdire aj.

Je souhaiterais que tout le monde soit content.

Poznámka

Spojka **que** odpovídá v těchto větách české spojce *aby*.

Je-li ve větě hlavní i vedlejší **týž podmět**, používá se ve francouzštině místo vedlejší věty **infinítiv** (→ 269), např.:

Il ne veut pas partir.
Nechce odjet.

IL NE VEUT PAS QU'ELLE PARTE

ALE:

Il ne veut pas que je parte.

Nechce, abych odjel(a).

SROVNEJTE:

Il faut rester ici.

Je třeba tu zůstat.

(Kdo? Z. věty to nevyplývá.)

Je třeba, aby tu Pavel zůstal.

(Kdo? Pavel.)

Il faut que Paul reste ici.

Rozkaz či zákaz může být vyjádřen též slovesy sdělení, tj. *např. dire, écrire, téléphoner + subjunctif* (→ 268).

SROVNEJTE:

– Dis à Luc que sa sœur m'attend.

Řekni Lukášovi, aby na mne jeho sestra počkala.

Věta vyjadřuje přání.

– Dis à Luc que je l'attends.

Řekni Lukášovi, že na něho čekám.

Věta nevyjadřuje rozkaz, nýbrž oznámení, proto užíváme indikativ. V češtině stojí spojka *že*.

SROVNEJTE též interpunkci (před spojkou **que** se nepíše čárka).

Je-li v těchto větách podmět věty vedlejší předmětem věty hlavní, užije se místo věty vedlejší **infinítiv s předložkou de** (→ 269).

– Dis à Luc de m'attendre.

Řekni Lukášovi, aby na mne počkal.

- po slovesech, neosobních výrazech a spojeních vyjadřujících nejistotu, pochybnost, možnost / nemožnost, malou pravděpodobnost či nepravděpodobnost (→ 267), např.:

douter

il n'est pas sûr / certain / probable /

évident / normal

il se peut

il est possible / impossible
 il est peu probable / invraisemblable
 il arrive aj.

Il est peu probable que vous arriviez à temps.

Je málo pravděpodobné, že přijedete včas.

POZOR, subjunktiv se nepoužívá po:

il me semble (= je pense)

il paraît (= on dir)

il est probable

probablement

je ne sais pas

apod. (→ 268)

149 - 150

Nejistota, pochybnost může být vyjádřena též slovesy myšlení, názoru, sdělení:

dire	croire	avoir l'impression	être d'avis
penser	espérer	imaginer	apod.,

jsou-li ve tvaru záporném, tázacím (vytvořeném inverzí) či v podmiňovacím způsobu (→ 291).

SROVNEJTE:

Je crois qu'il est malade.

Je ne crois pas qu'il soit malade.

Je ne dis pas que c'est faux.

Je ne dis pas que ce soit faux.

AVŠAK porovnejte též věty:

Croyez-vous qu'il fera beau demain?

Croyez-vous qu'il fasse beau demain?

Vous croyez qu'il fera beau demain?

= informativní dotaz
= pochybuji o tom
= vyjádření pochybnosti, avšak v hovorové formě otázky (→ 242) se v těchto případech užívá indikativ

Myslím / Věřím, že je nemocen.
(= vím to, tvrdím to)

Nemyslím si, že by byl nemocen.
(= pochybuji o tom)

Neříkám, že je to chybné.

Neříkám, že by to bylo chybné.

149 • po slovesech a výrazech vyjadřujících cit, tj. radost, spokojenost, smutek, nespokojenost, lítost, údiv, strach, např.:

se réjouir	regretter
être content(e) / heureux(euse) / ravi(e) / enchanté(e) / triste / malheureux(euse) / désolé(e) / déçu(e) / étonné(e)	(c'est) dommage avoir peur craindre aj.

Quel / C'est dommage que

vous deviez partir.

J'ai peur que tu (ne) sois déçu.

(ne explétif, → 255)

(To je) *Škoda, že musíte / budete muset odjet.*

Mám strach, že budeš zklamáný.

150 • po spojkách a spojkových souslovích uvádějících

- věty účelové, např. **pour que, afin que, de peur que, de crainte que** aj. (→ 274)

Laisse un message pour que

ton ami ne s'inquiète pas.

Jean a caché ma lettre de

peur que son frère (ne)

la lise. (→ 255)

Nech vzkaz, aby tvůj přítel neměl starost.

Jan schoval můj dopis ze strachu

/ z obav, aby ho jeho bratr nečetl.

- věty časové, např. **avant que, en attendant que, jusqu'à ce que, aj.** (→ 272)

Excuse-toi avant qu'il (ne) soit trop tard. (→ 255)

Omluv se dřív, než bude pozdě.

- věty přípustkové, např. **bien que, quoique** (→ 277):

Bien qu'il soit malade, il va danser.

Ačkoli / Přestože / Třebaže je nemocen, jde tancovat.

BIEN QU'IL SOIT MALADE, IL TRAVAILLE

- věty způsobové, např. **sans que** (→ 278):

Philippe est arrivé sans que personne l'ait invité.

Filip přišel, aniž by ho kdo pozval / bez pozvání.

- věty účinkové, např. **de (telle) sorte que, de (telle) façon que, de (telle) manière que** - pouze ve významu *tak, aby, nikoli tak, že* (→ 275):

Prononcez de façon qu'on vous comprenne.

Vyslovujte tak, aby vám bylo rozumět.

- věty podmínkové s významem omezovacím, např. **à condition que, à moins que** (→ 276):

Je t'aiderai à condition que tu viennes chez moi.

Pomohu ti pod podmínkou, že přijdeš ke mně.

Nous ne sortirons pas à moins que vous nous aidiez.

Nepijedeme ven, ledaže byste nám pomohli/a,i,y.

a po dalších spojkách (→ 273).

Má-li vedlejší věta **tožný podmět** s větou hlavní, vyjadřuje se **infinitivem**. Místo spojky / spojkového sousloví pak stojí ve větě s infinitivní vazbou **předložka / předložkové sousloví, např.:**

pour que	→	pour + infinitif
afin que		afin de + infinitif
avant que		avant de + infinitif
sans que		sans + infinitif
de façon que		de façon à + infinitif
à condition que		à condition de + infinitif
à moins que		à moins de + infinitif

151 • v některých případech slouží subjunktiv k vyjádření **jemných významových rozdílů mezi dějem určitým, skutečným, objektivně existujícím a dějem, k němuž hovořící přistupuje s přáním, nejistotou, pochybností, citovým zaujetím apod.**

– ve větách **předmětných (→ 268):**

Je ne dis pas que tout le monde en soit enchanté.
Neříkám, že všichni by tím byli nadšeni.

ALE:
Je ne dis pas que tout le monde en est enchanté.
Neříkám, že všichni jsou tím nadšeni.

– ve větách **vztázných (→ 266):**

Je voudrais t'apporter une nouvelle qui te fasse plaisir.
Chtl(a) bych ti přinést zprávu, která by tě potěšila.

ALE:
C'est une nouvelle qui lui fera certainement plaisir.
Je to zpráva, která ho / ji určitě potěší.

Poznámka
SROVNEJTE s češtinou; protiklad subjunktivu a indikativu je vyjádřen protikladem **podmiňovacho a oznamovachho způsobu**.

– ve větách **vztázných po superlativu a výrazech obdobné platnosti (le premier, le dernier, le seul, l'unique, il n'y a que ... → 266):**

C'est la plus belle ville que j'aie jamais vue.
Je to nejkrásnější město, jaké jsem kdy viděl(a).

ALE:
C'est la plus belle des villes que j'ai vues.
To je to (to) nejkrásnější z měst, která jsem (skutečně) viděl(a).

Nejběžnější slovesa, adjektiva, substantiva a neosobní vazby, po nichž následuje subjunktiv (→ 292).

■ ■ ■ DVOJITĚ SLOŽENÉ ČASY A ZPŮSOBY

Pro informaci uvádíme:

- dvojitě složené časy existují paralelně se složenými časy a způsoby, a to zejména v mluvené podobě jazyka, méně často ve psané (v korespondenci, v denících apod.),
- tvoří se tak, že se **ke složenému času připojí další tvar pomocného slovesa (→ 115).**

SROVNEJTE:

PC	j'ai payé je suis allée je me suis assis il avait parlé elle était arrivée nous aurons pris	PsC	j'ai eu payé j'ai été allée je me suis eu assis il avait eu parlé elle avait été arrivée nous aurons eu pris
PLPF		PLPFs	
FA			

TÉŽ:

passé surcomposé du conditionnel:	j'aurais eu chanté ayant eu parlé ayant été arrivé(e) avoir eu parlé il a eu été ouvert j'avais eu été renversée
participe passé surcomposé:	
infinitif passé surcomposé:	
a v trpném rodě:	

Příklady:

Quand il a été arrivé, il a mangé. *Když přišel, najedl se.*
Des qu'il aura été parti, vous *Jakmile odjede / bude pryč,*
m'avertirez. *upozorníte mě.*

Tyto dvojité složené tvary **vyjadřují předčasnost** před jiným dějem minulým či budoucím a / nebo rezultativnost.

Totéž však lze vyjádřit i jinými, frekventovanějšími způsoby, což je patrné důvodem omezeného výskytu dvojité složených forem.

Příklady:

Après avoir déjeuné, je suis sorti. *Když jsem se naobědval, šel jsem ven.*
(= après + minulý infinitiv)

Après le déjeuner, je suis sorti.

(= après + substantivum)

Une fois le déjeuner fini, je suis

sorti. (participiální vazby)

J'ai déjeuné - et ensuite, je suis

sorti. (lexikální prostředky)

Po obědě jsem šel ven.

Když oběd skončil, šel jsem ven.

Naobědval jsem se a pak (jsem)

šel ven.

Dvojitě složené časy se nepoužívají u všech sloves, ani u všech časů či způsobů - i když teoreticky existují paralelně téměř se všemi složenými časy; nejužívanější je **passé surcomposé**. Neseťkáte se s nimi v *passé simple*, v *imperativu*, v *subjunktivu imperfekta* a *plusquamperfekta*. V češtině jejich obdoba neexistuje.

Poznámka

Názory odborníků na tyto časy a tvary se rozcházejí; někteří je považují za často užívané, zejména *passé surcomposé* v korelaci s *passé composé*, méně pak *plus-que-parfait surcomposé*, jiní je uvádějí jako vzácné se vyskytující, s výjimkou jižní části Francie.

153 ■ ■ ■ NEURČITÝ ZPŮSOB / INFINITIV / INFINITIV

Infinitiv je neurčitý slovesný tvar, který sám o sobě nevyjadřuje číslo ani čas; časový význam získává teprve ve větě souvislosti, podle slovesa věty hlavní. Má dva tvary.

154 ■ ■ ■ Tvary

<i>infinitiv přítomný / infinitif présent</i>	parler, finir
<i>infinitiv minulý / infinitif passé</i>	avoir parlé
<i>avoir + participe passé</i>	être arrivé, e, s, es
<i>infinitif être</i>	

Záporná forma: ne pas parler

ne pas s'être amusé/e, s, es

ne pas avoir compris / n'avoir pas compris

Poznámka

Existuje též pronominální forma infinitivu minulého, např. s'être lavé/e, s, es (→ 121)
 pasivní forma - être aimé, avoir été aimé/e, s, es (→ 121)
 infinitivy opisné, např. devoir travailler, devoir être choisi/e, s, es aj.

■ ■ Užití

Infinitiv přítomný vyjadřuje děj časově neomezený a současný nebo budoucí vzhledem k ději věty hlavní, např.

Je suis content de vous voir.

Jsem rád, že vás vidím.

Je serai content de vous voir.

Budu rád, že vás uvidím.

J'ai été content de vous voir.

Byl jsem rád, že vás vidím.

Infinitiv minulý vyjadřuje děj skončený a předčasný vzhledem k ději věty hlavní, např.

Je suis content de vous avoir vu.

Jsem rád, že jsem vás viděl.

J'ai été content de vous avoir vu.

Byl jsem rád, že jsem vás (předtím) viděl.

Infinitiv je ve francouzštině užívaný mnohem častěji než v češtině (→ 269). Převážuje u něho někdy jeho slovesná povaha, jindy jeho povaha jmenná.

Příklady užití infinitivu ve funkci slovesné:

Où se cacher?

Kde se schovat?

Pourquoi ne pas répondre?

Proč neodpovědět?

Ne pas s'inquiéter.

Nedělat si starosti.

Příklady užití infinitivu ve funkci jmenné

• jako podmět:

Vivre à la montagne est bon pour la santé.

Žít v horách je zdravé.

• jako předmět:

Demande-lui de te prêter son dictionnaire.

Požádej ho / ji, aby ti půjčil(a) svůj slovník.

• jako jmenná část přísudku:

Ne pas agir vite c'est tout perdre.

Nejednat rychle znamená vše ztratit.

Mon rêve est de revoir Rome.

Mým snem je znovu vidět Řím.

• jako příslovečné určení:

J'ai passé toute la journée à lire.

Strávil(a) jsem celý den čtením.

Attendez sans bouger.

Čekajte bez hnutí.

Poznámky

Infinitiv v rozkazovacích větách (→ 245), infinitivní vazby (→ 269).
Slovesa, po nichž následuje infinitiv bez předložky a s předložkami à, de (→ 290).

156 ■■■ PŘÍČESTÍ

■ ■ ■ Přičestí přítomné / Participe présent

Přičestí přítomné je neměnný tvar zakončený na -ant.

Způsob tvoření

nous parl|oas
nous finiss|oas

mluvě, mluvíc, mluvíce
konče, končíc, končíce

parl + ant
finiss + ant

Nepravdělné tvary přítomného particippia mají pouze tři slovesa:
avoir – ayant [ejá], être – étant [étá], savoir – sachant [sášá] (→ 286)

Užití

- Přičestí přítomné vyjadřuje nejčastěji vztah časový (když) – současnost s jiným dějem, přítomným, minulým či budoucím, např.:
Je l'ai surpris écoutant une cassette. (= quand il écoutait)

JE L'AI SURPRIS EMBRASSANT
UNE FILLE

- může vyjadřovat též vztah přičinný (poněvadž, ježto...):

Étant très pressée, ta mère n'a
pas pu vous attendre.
(= Comme elle était pressée...)

Je likož tvá matka moc spěchala,
nemohla na vás počkat.

- a vztah přípustkový (ačkoli, třebaže):

Il le fait sachant bien que c'est
défendu.
(= quoiqu'il sache bien...)

Dělá to, ačkoli dobře ví, že je to
zakázáno.

- může stát místo vztazných vět (který):

C'est la question nous
concernant tous.
(= qui nous concerne tous)

Je to otázka, která se týká / týkající
se nás všech.

Přičestí přítomné umožňuje zkrátit ve francouzštině dvě věty s rozdílnými podmínkami; tuto vazbu nazýváme vazbou absolutní. Vedlejší věta, která má svůj vlastní podmět, je oddělena čárkou.

L'examen étant trop difficile,
beaucoup d'étudiants ont échoué.
Je likož zkouška byla příliš obtížná,
mnoho studentů propadlo.

Užívání přičestí přítomného je ve francouzštině běžné, zejména v písemné podobě; v češtině užíváme místo přechodníku zpravidla vedlejší větu.

■ Přídavné jméno slovesné / Adjectif verbal

Z některých participií vznikla přídavná jména slovesná, která se shodují se svým řídícím výrazem v rodě a v čísle. Označují, na rozdíl od neměnného přičestí přítomného, stav nebo vlastnost.

Ve větě mohou být jak přívlastkem, např.

une expression courante – běžný výraz,

tak i jmennou částí přísudku, např.

cette expression est courante – tento výraz je běžný.

Jsou-li rozvíta příslovcem, stojí tento výraz před přídavným jménem slovesným: une expression très courante – velmi běžný výraz.

Poznámka

Jak rozlišit přičestí přítomné (participe présent) od přídavného jména slovesného (adjectif verbal)?

Přechází přítomné, které označuje činnost,

- může mít **přímý** nebo **nepřímý předmět**, např.:
une question **demandant** une réponse
précise (= qui demande)
- může být doprovázeno **přístloveným určením**, např.:
une personne **vivant** en Suisse (= qui vit) *osoba žijící ve Švýcarsku*
- může být v **záporném tvaru**, např.:
les filles **ne parlant pas** français
(= qui ne parlent pas)
- může se tvořit i od **zvrátných sloves**, např.:
les garçons **s'entraînant** au stade
(= qui s'entraînent) *chlapci trénující na stadionu*
- může být **nahrazeno vztaznou větou**, např.:
les enfants **s'occupant** de mon chien
(= qui s'occupent) *děti starající se / které se starají o mého psa*

SROVNEJTE tedy:

- les discussions **intéressant** les jeunes
(= qui intéressent) *diskuse zajímaví mladí*
- les discussions **très intéressantes**
(= qui sont intéressantes) *velice zajímavé diskuse*
- des garçons **excellant** en mathématiques
(= qui excellent) *chlapci vynikající / znamenitě práce*
- des travaux **absolument excellents**
(= qui sont excellents)

Některá přidavná jména slovesná se **pravopisně odlišují** od odpovídajícího přechází přítomného. Sledujte na příkladech:

convaincre	adjectif verbal	participe présent
fatiguer	convaincant, -e	convainquant
exceller	fatiguant, -e	fatiguant
Stejně tak:	excellent, -e	excellent (= qui excelle)
	communicant, -e	communicant
	différent, -e	différent
	fabricant, -e	fabricant
	négligent, -e	négligent
	provocant, -e	provocant
		provocant <i>aj.</i>
		persuadující
		unavující
		vynikající

■ Přečodník přítomný / Gérondif

en + participe présent (→ 156)

en parlant – *mluvě, mluvic, mluvice*

Přečodník (gérondif) je neměnný tvar. Má platnost vedlejší věty příslovečné; jeho podmět je **totžný s podmětem určitého slovesa** (tj. věty hlavní). Blíže určuje slovesný děj (zatímco přechází přítomné určuje blíže podstatné jméno nebo zájmeno).

Vyjádřuje:

- děj **současný** s jiným dějem, přítomným, budoucím či minulým (→ 272):
Elle travaille **en écoutant** de la *Pracuje a poslouchá hudbu.* musique.
- **Ne lis pas en traversant** la rue. *Nečti, když přecházíš ulici.*

Poznámka

Současnost dějů a nepřetržitost mohou být zdůrazněny příslovcem **tout** stojícím před přečodníkem, tedy: **tout en bavardant**.

• prostředek, např.:

En lisant, on apprend beaucoup. *Čtením se člověk mnoho naučí / dozví.*

- **způsob, např.:**
Elle est arrivée en courant.
- **podmínku (→ 276), např.:**
En travaillant mieux, tu gagneras plus.

SROVNEJTE věty:
J'ai vu Paul rentrant de l'école.
(= C'est Paul qui rentrait de l'école.) ×

J'ai vu Paul en rentrant de l'école.
(= C'est moi qui rentrais de l'école.)

Povšimněte si slovosledu:

En me voyant, il a éclaté de rire.

J'ai reçu ta lettre; **en la lisant**, j'ai compris que....

en + zájmenný předmět + participe présent

Hlavní věta může předcházet či následovat.

Přechodník přítomný je ve francouzštině často užívaným tvarem, a to i v hovorové francouzštině.

159 ■ ■ Přičestí minulé / Participe passé

Způsob tvoření

par er	→	par + é
fin ir	→	fin + i

Nepravitelné tvary (→ 286).

Užití

- Přičestí minulé je součástí všech složených slovesných tvarů v rodě činném i trpném.

j'ai parlé (PC)

nous avons eu fini (PsC)

qu'elle soit allée (SPa)

ils s'étaient réveillés (PLPF)

le contrat fut signé (trpný rod - PS)

■ Shoda přičestí minulého

- Přičestí minulé ve funkci adjektiva se shoduje v rodě a v čísle s podstatným jménem, k němuž se pojí, např.:
la lettre écrite les maisons construites les livres achetés...
napsaný dopis postavené domy zakoupené knihy

ALE: attendu, excepté, y compris, passé aj., stojí-li před podstatným jménem, se nemění (→ 49), stojí ve funkci předložky.

SROVNEJTE:

excepté mes amies × mes amies exceptées
à dix heures passées × passé dix heures du soir

- Shoduje se s podmětem v trpném rodě, např.:

Ces romans ont été traduits.

Tyto romány byly přeloženy.

Je serai invitée.

Budu pozvána.

- Časuje-li se sloveso s pomocným slovesem être, přičestí se shoduje v rodě a v čísle s podmětem (→ 122):

Elle est sortie avec des amis.

Šla ven s přáteli.

Elles sont restées à la campagne.

Zůstaly na venkově.

POZOR: U zvrtných sloves dochází ke shodě s podmětem, jen je-li zvrtné zájmeno přímým předmětem.

Nous nous sommes bien amusés. Dobře jsme se pobavili.

SROVNEJTE:

Je me suis baignée.

Je me suis cassé la jambe.

Nous nous sommes rencontrées devant le théâtre.

Nous nous sommes vues, mais nous ne nous sommes pas parlé.

Porovnejte vazby sloves: voir q – sloveso přechodné, nous je přímým předmětem
parler à q – sloveso nepřechodné, nous je nepřímým předmětem

Vykoupala jsem se.

(me je přímým předmětem)

Zlomil(a) jsem si nohu.

(přímým předmětem je la jambe)

Potkaly jsme se před divadlem.

(recipocní vztah, sloveso rencontrer je

přechodné, má přímý předmět)

Viděly jsme se, ale nemluvíly jsme

spolu.

Rovněž tak:

Nous nous sommes mutuellement reproché les fautes.

(nous není přímým předmětem)

ALE:

Les fautes que nous nous sommes mutuellement reprochées.

(realizuje se shoda s přímým předmětem les fautes, který předchází)

Shoda minulého participia se tedy nemůže realizovat u sloves, která se nemohou pojít s přímým předmětem:

Elles se sont plu / déplaie à q   parlé / souri aj.

Připomněte si vazby: plaire / déplaie à q   parlé à q

demande qc à q   sourire à q apod.

dire qc à q

• Časuje-li se sloveso s pomocným slovesem avoir, dochází ve složených tvarech ke shodě přčestí minulého v rodě a v čísle s předmětem přímým, stojí-li před slovesem.

Předmět přímý stojí před slovesem:

– je-li vyjádřen nepřizvučným osobním zájmenem:

Tu as invité Sophie? – Oui,

je l'ai invitée.

– ve větách tázácích:

Combien de lettres avez-vous

reçues? Lesquelles as-tu

reçues, toi?

Kolik dopisů jste dostal(a,i,y)?

Které (dopisy) jsi dostal(a) ty?

– ve větách zvolacích:

Quelles belles photos tu as faites!

Tys (ale) udělal(a) krásné fotky!

– je-li vyjádřen vztahným zájmenem:

J'ai besoin des cassettes que je vous ai prêtées.

Potřebuji kazety, které jsem vám půjčil(a).

ALE:

Shoda minulého participia s předcházejícím přímým předmětem se nerealizuje v případech, z nichž uvádíme jen nejběžnější:

– přímý předmět stojící před participiem zastupuje en:

Les pommes? Nous en avons mangé plusieurs.

Jablka? Snědli ty jsme jich několik.

– u sloves courir, coûter, durer, marcher, mesurer, peser, vivre v prvotním, nikoli přeneseném významu:

Les trente euros que ce livre a coûté...

Těch třicet eur, které ta kniha stála...

Les trois ans que nous avons vécu...

Ty tři roky, které jsme žili...

– v neosobních vazbách:

Les transformations qu'il y a eu / qu'il a fallu pour améliorer...

Změny, ke kterým došlo / kterých bylo třeba pro zlepšení...

- po minulém participiu následuje infinitiv, k němuž se přímý předmět pojí, např.:

La chanson que j'ai entendue *Píseň, kterou jsem slyšel(a) zpívat.*
chanter.
(= que l'on chantait, chanter des chansons)

- nemění se participia sloves **faire / devoir / pouvoir / vouloir** ve spojení s infinitivem:

Les robes qu'elle a fait *Šaty, které dala přimést...*

apporter...

(= apporter des robes)

Les lettres qu'elle a dû / voulu *Dopisy, které musela / chtěla napsat*

écrire...

(= écrire des lettres)

- nemění se participia sloves ve spojení:

avoir à / donner à / laisser à + infinitiv, např.:

La rédaction que j'ai eu *Slohová práce, kterou jsem měl(a)*
à écrire...

(= écrire une rédaction)

Les personnes qu'on m'a

donné à décrire...

(= décrire des personnes)

Slovesné vazby (→ 288).

161 ■ ■ Přechází minulé složené / Participe passé composé

Způsob tvoření

<i>participe présent</i>	avoir	+ participe passé
	être	

ayant parlé

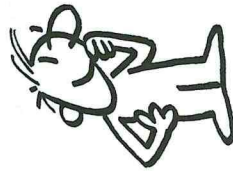
étant venu/e,s,es

s'étant reposé/e,s,es

promluvív, promluvívi, promluvíve

přišed, přišedši, přišedše

odpočinuv si, odpočinuvsí si, odpočinuvsě si

Vyjádruje

- nejčastěji **vztah časový**, a to děj skončený předcházející před jiným dějem (přítomným, minulým či budoucím):
Ayant fini son travail, il se *Když skončil svou práci, odpočíval.* reposait.
(= Quand il avait fini... / Après avoir fini...)

- nebo **vztah přičinný**:

Ayant perdu trop de temps, je *Jelikož jsem ztratil(a) příliš času,* travaillerai jusqu'à minuit.
(**Étant**) Venue en retard, elle *budu pracovat do půlnoci.* a dû s'excuser.
Jelikož přišla pozdě, musela se

Le travail (**étant**) fini, nous *omluvit.* lisons.
Jelikož práce skončila, čteme si.

Poznámka

Tvar participia **étant** se často vynechává, a to i v trpném rodě. Povšimněte si též shody *participe passé*.

162 ■ ■ ZPŮSOBOVÁ SLOVESA

Způsobová slovesa vyjadřují vztah mluvčího nebo pisatele k ději vyjádřenému infinitivem významového slovesa.

Devoir vyjadřuje

- **povinnost**:

Je dois aller chercher du pain. *Musím jít pro chléb.*

- **pravděpodobnost, předpoklad**:

Il doit être arrivé hier. *Patrně přijel včera.*
Elle doit avoir six ou sept ans. *Je jí asi šest nebo sedm let.*

- **neuskutečnění minulý děj** (= forma minulého kondicionálu):

Il **devait** arriver à midi;

mais il a manqué le train.

(= il serait arrivé ...)

- **lítost, vyčítka, povinnost**, která nebyla splněna (v minulém kondicionálu):

J'aurais dû le lui dire.

Měl(a) jsem mu / jí to říci.

Měl(a) jsi jim pomoci.